

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

3.2.2014

Lausuntopyyntö uuden kalastuslain hallituksen esitysluonnoksesta. 4.12.2013.
MMM022:00/2008

LAUSUNTO UUDEN KALASTUSLAIN HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSESTA

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio esittää seuraavat näkökohdat kalastuslain esitysluonnoksesta:

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission alueella kalastusta säädellään pääsääntöisesti suomalais-ruotsalaiseen rajajokisopimukseen ja siihen liityvään kalastussääntöön perustuen (rajajokisopimus 91/2010) ja tähän on viitattu luonnoksen 3§:ssä (vieraan valtion kanssa tehty sopimus). Uudella kalastuslakiesityksellä on kuitenkin vaikutusta myös komission alueeseen. Rajajokisopimuksen kalastussäännön 22 §:n mukaan kansallista kalastuslainsäädäntöä sovelletaan niiltä osin, kuin sopimuksessa ei ole asiasta erityismääräyksiä.

Esitysluonnos uudesta kalastuslaista on toteutuessaan merkittävä uudistus ja se modernisoi kalastuslain vastaamaan nykyisiin olosuhteisiin ja toimintaympäristöön. Rajajokikomissio haluaa kiinnittää huomiota eräisiin esitysluonnoksen kohtiin, joilla on vaikutusta komission toimialueeseen.

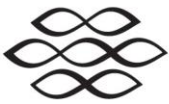
Lupahallinto Torniojoella

Ylä-Lapin kalastuslupia käsittelevässä 10 § mainitaan Tornionjoen vesistön lohen ja taimenen nousalueiden erillislupien myöntäjänä Metsähallitus. Tornio-Muoniojoen ja Könkämäenon alueella on käytössä sekä Suomen että Ruotsin valtion vesialueita koskeva sopimus yhteisluvasta lohen kalastukseen. Lupamyyntiä hallinnoi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Havs- och vattenmyndighet ja sopimuksen osapuolina ovat kalastusoikeuden haltijat. Lupamyynistä käytännössä vastaa viranomaisten toimeksiannosta *yhteislupa-alueen hoitokunta*, ei Metsähallitus.

Laissa kalastusoikeuksia määriteltäessä tulisi ottaa huomioon parhaillaan käynnissä olevan, MMM:n rahoittaman, *lohen regaalioikeuksia käsittelevän selvityksen* tulokset.

Vesistöjen määritelmät, 4 §

Esitysluonnoksen 4§:ssä on listattu eräitä kalastuslakiin liittyviä määritelmiä. *Vaelluskalavesistö* on määritelty epätarkasti ja sitä tulisi tarkentaa seuraavasti:

”vaelluskalavesistöllä tarkoitetaan sellaista vesialuetta, jota vaelluskalat käyttävät lisääntymisalueenaan ja keskeisenä vaellustienään lisääntymisalueille.”

Vaelluskalavesistön *virta- ja koskipaikan* määrittelyssä 4§, kohta 5 c, käytetty ilmaisu: ”;ja c) vesialue pysyy talvisin sulana tai heikkojäisenä” ei ole hyvä nimenomaisesti edellyttäen (5 c -kohtaa edeltävällä ”ja”-sanalla) vesialueen pysymistä sulana tai heikkojäisyyttä. Määritelmä ei sovellu varsinkaan pohjoisille jokivesistöille, joissa myös monet virtapaikat jäätyvät talvella paksuun jäähän.

Hoitokalastus

Kalakantojen *hoitokalastusten osalta* nuottauksen ja isorysien käytön mahdollistaminen myös *ei-kaupallisena kalastuksena* on tarpeen säilyttää. Hoitokalastuksella voidaan vaikuttaa vesistöjen tilatavoitteiden saavuttamiseen osana vesienhoidon toimenpiteitä. Asiayhteyteen liittyy myös esityksen 90 § (saaliin ensimyynti).

Kotitarvekalastus

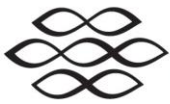
Lakiesityksessä ei ole käsitettä ”kotitarvekalastus”, joka on perinteisin pohjoinen kalastuskulttuurin muoto ja edelleen tärkeä tulonlähde pohjoisen harvaan asutulla alueella. Kotitarvekalastus -termiä käytetään muualla lainsäädännössä. Kotitarvekalastuksen merkitys on huomattava pohjoisilla vesistöalueilla sekä suomalaisten että saamelaisten elinkeinona ja paikalliskulttuurin osana. Se liittyy osaltaan myös alueelliseen sosiaaliseen kestävyYTEEN. Kotitarvekalastuksen rinnastaminen esityksen tapaan suoraan *vapaa-ajankalastukseksi* ei kuvaa sen sisältöä, eikä tunnusta kotitarvekalastuksen yksityistaloudellista ja alueellista merkitystä ja jatkumoa yhä nykypäivään. Tältä osin esitysluonnosta tulee täydentää (4 § määritelmät).

Pienimuotoinen saaliin myynti, poikkeusmahdollisuus

Pykälässä 90 (saaliin ensimyynti) esitetty vapaa-ajan kalastajien saaliin pienimuotoisen ”naapuri- ja tuttavamyynnin” salliminen on perusteltua. Esitetty 5 kg:n myyntiraja vuorokaudessa on käsitettävä lähinnä suuntaa antavana ohjeena, koska sen valvonta on käytännössä mahdotonta. Rajauksen poistaminen ja tekstin muotoilu toisin on tarpeen.

Sinänsä lakiin sisällytetty kaupallisen kalastajan käsite selkeyttää nykyistä tilannetta. Vain kaupallisille kalastajille myönnettävä oikeus saaliin myyntiin turvaa kaupallisen kalastuksen jatkuvuutta sekä kuluttajien mahdollisuutta käyttää kotimaista (meri- ja sisävesiltä pyydettyä kalaa).

Rajajokikomissio huomauttaa, että Torniojoen Kukkolankosken perinteinen siian lippoaminen tapahtuu ei-kaupallisten kalastajien toimesta. Siian lippous on kiinteässä yhteydessä Kukkolankosken matkailuyrittäjien toimintaan. Paikallisen Kukkolankosken

lipposiaan hankinta matkailuyrittäjien ravintolatoimintaan tapahtuu suoraan näiltä ei-kaupallisilta lippokalastajilta, joilla siihen on erityisperusteinen kalastusoikeus. Esitysluonnoksen 90 §:ään on syytä lisätä mahdollisuus luvalla annettaviin, tapauskohtaisiin poikkeamiin. Poikkeama voisi koskea esimerkiksi kalastus- ja pilkkikilpailuja, kyläjuhlia, Kukkolankosken siian lippoamista ja muita vastaavia paikalliseen kalastukseen ja kalastuskulttuuriin liittyviä tapahtumia. Kyseisen tyyppisissä tapahtumissa saalis voidaan myydä ja varat käyttää esimerkiksi järjestävän yhteisön toiminnan tukemiseen tai muuhun paikallista kalastuskulttuuria ylläpitävään ja edistävään tarkoitukseen.

Alkuperämerkintä, lohi

Kalan myyntiä koskeviin pykäliin on tarpeen lisätä kalastettujen lohien merkintäpakko (alkuperämerkintä) sekä maininta siitä, että vain alkuperämerkittyä lohta saa pitää kaupan.

Yhteistyöryhmät, tiedonvälitys

Lapin ELY-keskuksen alueelle on esitysluonnoksen mukaan tarkoitus perustaa kaksi *yhteistyöryhmää*, toinen pohjoisen Lapin kolmen kunnan alueelle ja toinen muun Lapin alueelle. Rajajokikomissio toteaa, että rajajokisopimus kattaa näitä molempia ehdotettuja suomalaisia yhteistyöryhmä -alueita. Rajajokikomissio korostaa tiedottamisen ja tiedonsaannin merkitystä näiden molempien ryhmien ja rajajokikomission välillä.

Timo Jokelainen
puheenjohtaja

Johan Antti
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

Yttrandebegäran om regeringens utkast till proposition om en ny lag om fiske den 4 december 2013. Diarienummer MMM022:00/2008

YTTRANDE OM REGERINGENS UTKAST TILL PROPOSITION OM EN NY LAG OM FISKE

Finsk-svenska gränsälvscommissionen ger följande synpunkter till utkastet:

Inom Finsk-svenska gränsälvscommissionens tillämpningsområde regleras fisket huvudsakligen av finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen och Torneälvens fiskestadga (överenskommelsen 91/2010) och det har man hänvisat till i propositionens § 3 (avtal som gjorts med ett främmande land). Den nya propositionen har dock påverkan på kommissionens område. Enligt fiskestadgan § 22 följs den nationella fiskelagsstiftningen om man inte har speciella bestämmelser i överenskommelsen.

Utkastet till en ny fiskelag är en viktig förnyelse och den moderniserar lag om fiske så att det tar bättre hänsyn till nuvarande omständigheterna och verksamhetsomgivningen. Gränsälvscommissionen vill fästa uppmärksamhet vid vissa punkter som har betydelse i kommissionens område.

Tilltåndsförvaltningen på Torneälven

I § 10 där det talas om Övre-Lapplands fisketillstånd nämns att det är Forststyrelsen som beviljar tillstånd för att fiska efter lax och öring på Torneälven. Inom Torne-Muonioälvars och Könkämäenos område gäller Sveriges och Finlands avtal om ett gemensamt fiskekort då det gäller laxfiske i staternas vattenområde. Försäljningen av ett gemensamt fiskekort administreras av närings-, trafik- och miljö centralen i Lappland, Havs och vattenmyndighet och avtalets samarbetspartner är fiskerättsägare. I praktiken är det *gemensamma fiskekortets förvaltningsnämnd* som är ansvarig säljare av fiskekortet, inte Forststyrelsen.

Då man definierar fisketillstånd i lagpropositionen, måste man ta hänsyn till resultat som *laxregale*-utredningen ska ge. Utredningen som beställts och finansierats av jord- och skogsbruksministeriet är på gång.

Definitioner av vattendrag §4

I propositionens §4 har listats vissa definitioner: Vattendrag för vandringsfiskar har definierats otydligt och det kan preciseras med följande tillägg: "Med vattendrag för vandringsfiskar menas ett sådant vattendrag som vandringsfiskar använder generellt som lekplats och som vandringsled till sina lekplatser."

Definition om ström och forsplatser på vattendrag för vandringsfiskar §4, punkt 5 c, har man använt ",och c) vattendrag är öppen under vintertid eller med svag is" som inte är en bra definition om man förutsätter att vattendrag är öppen eller endast svagt isigt. Definitionen är inte användbar på norra älvvattendrag, där även flera strömsplatser isar på vintertid.

Fiskevårdande åtgärder

För att vårda fiskbestånd är det önskvärt att tillåta notfiske och storryssa även som icke-kommersiella fiskemetoder. Man kan påverka vattendragens vattenstatus genom att vidta fiskevårdande åtgärder. Den här punkten har en anknytning till propositionens § 90 (första försäljningen av fångst).

Fiska till husbehov

I propositionen finns inte med begreppet "fiska till husbehov" som är en traditionell form av fiskekultur i norra Finland och är fortfarande en viktig inkomstkälla i norra glesbebyggda områden. Fiska till husbehov -begreppet används dessutom annastans i den finska lagstiftningen.

Fiska till husbehov har en stor betydelse i norra vattenområden samtidigt som det utgör en näring till finsk och samisk befolkning och hör till lokal kultur. Den har betydelse för social hållbarheten regionellt. Man kan inte jämföra fiske till husbehov direkt med fritidsfiske eftersom jämförelsen motsvarar inte dess innehåll. Jämförelsen uppskattar inte det faktum att fiske till husbehov har betydelse för privatekonomin och regionellt och att det försätter även idag. Där kan man komplettera propositionens definitioner (§ 4 Definitioner).

Säljning av små mängder, möjligheten för dispens

I punkt 90 föreslås att fritidsfiskare kan sälja lite fisk till sina grannar och bekanta (första försäljningen av fångst). Det är grundat men säljningsgräns på 5 kilo i propositionen är bäst att uppfatta som en vägledande gräns eftersom övervakningen är i praktiken omöjligt. Det är bra att ta bort begränsningen eller formulera texten på nytt.

I propositionen begreppet kommersiell fiskare tydliggör nuvarande situationen. Att endast kommersiella fiskare kan sälja sin fångst tryggar framtid för kommersiellt fiske

och konsumenternas möjlighet att använda inhemskt fisk som kommer från (hav och) sjöområden.

Gränsälvscommissionen påpekar att Kukkolaforsens sikfiske med håv i Torneälven görs av icke-kommersiella fiskare. Fiske med håv har en stark förbindelse med turism i Kukkolaforsen. Turistföretagarna köper Kukkolaforsens sik till sina restaurang av dessa icke-kommersiella fiskare, som har ett speciellt tillstånd att fiska där.

Det finns anledning att lägga till propositionens §90 en möjlighet för dispens i vissa fall. Dispensen kan komma i fråga med fiske- och pimpeltävlingar, byafester, Kukkolaforsens sikfiske med håv och andra liknande fiske- och fiskekulturevenemang. I sådana fall kan fångsten säljas och medel användas t ex för att stödja verksamheten i samfundet eller till något annat syfte som främjar fiskekultur.

Ursprungsmärkningen, lax

Det finns anledning att tillägga plikten att ursprungsbeteckna laxar och tillägga regeln att endast ursprungsbetecknade laxar kan vara till salu.

Samarbetsgrupper, informering

I utkast till propositionen sägs att till NTM-centralens område i Lappland ska grundas två samarbetsgrupper. Den andra gruppen ska grundas i tre nordligaste kommuners område och den andra till övriga Lapplands område. Finsk-svenska gränsälvscommissionen konstaterar att båda dessa samarbetsgrupper är delvis inom gränsälvsöverenskommelsens tillämpningsområde. Gränsälvscommissionen poängterar vikten att informera och skaffa information mellan dessa två grupper samt mellan gränsälvscommissionen.

Timo Jokelainen
ordförande

Johan Antti
vice ordförande

Virve Sallialmi
sekreterare